

Ontwerp Veranderingstheorie KOALA op Vlaams niveau

Wat is een KOALA?

KOALA staat voor *Kind- en Ouderactiviteiten voor Lokale Armoedebestrijding*.

Een 'KOALA-werking' is een lokaal samenwerkingsverband van basisvoorzieningen voor aanstaande gezinnen en gezinnen met kinderen tussen -9 maand en 3 jaar. Het samenwerkingsverband omvat minstens een aanbod van groepsgerichte kind- en ouderactiviteiten in combinatie met kinderopvang met een plussubsidie (trap 3). Voor de kinderopvang varieert het aantal voorzieningen en trap 3 -plaatsen van KOALA tot KOALA. Een KOALA-werking is buurtgericht en werkt geïntegreerd (niet gefragmenteerd). Een KOALA-werking is gelinkt aan een Huis van het Kind.

Op welke noden of sociale problemen wil men met de KOALA's een antwoord bieden? Hoe zijn die ontstaan en wat zijn de gevolgen voor de betrokkenen? Op welke vlakken moeten de KOALA's verandering realiseren?

Het KOALA-concept werd op Vlaams niveau ontworpen en kreeg via een projectoproep vorm op lokaal niveau. De lokale KOALA's kunnen op verschillende specifieke noden een antwoord bieden, maar de vaststellingen die tot de KOALA-oproep hebben geleid, zijn wellicht ook van toepassing in de meeste KOALA-buurtten.

Uit de voorafgaande nodenanalyse bleek dat in Vlaanderen de kansarmoede blijft stijgen. In 2017 bedroeg de kansarmoede-index in het Vlaams Gewest 13,76%¹. In 2012 was deze nog 10,45%. In 2007 7,3%. In 10 jaar tijd zien we een stijging van 6,46%. In verschillende kwetsbare buurtten is er daarenboven een gebrek aan en een ongelijke toegang tot basisvoorzieningen voor jonge kinderen en hun ouders. Voor kansarme gezinnen zijn die voorzieningen vaak niet of te weinig toegankelijk, ook al kunnen zij er het meest baat bij hebben². Sommige kinderen hebben daardoor minder kansen om ten volle op te groeien en te ontwikkelen. Hun gezinnen leven vaker geïsoleerd en raken moeilijker geïntegreerd. Ze kunnen door de omstandigheden waarin ze leven, hun engagement minder gemakkelijk waarmaken ten aanzien van hun kinderen³. Ze hebben minder mogelijkheden om het eigen sociaal steunend netwerk vorm te geven.

Ze vinden minder gemakkelijk de weg naar ondersteuning in onze complexe en gefragmenteerde samenleving en dienstenaanbod.

Nochtans leert onderzoek dat kinderen al op jonge leeftijd nood hebben aan een rijke omgeving en aan sleutelervaringen op verschillende ervaringsgebieden om zich ten volle te kunnen ontplooiën. Hun basisbehoeften moeten ingevuld zijn en ze moeten zich goed in hun vel voelen om zich te kunnen ontwikkelen. Ze hebben ook ouders nodig die zich goed in hun vel voelen en die kunnen beschikken over een waaier aan materiële en immateriële hulpbronnen op verschillende levensdomeinen

Enkele concrete noden die we zien bij (kansarme) gezinnen:

- Nood aan huisvesting, inkomen, ... (basisbehoeften);

¹ Meer informatie over de kansarmoede-index van Kind en Gezin vind je hier: <https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/cijfers/kansarmoede/#Kansarmoederegistratie-do>

² Sylva, K, Melhuish, E, Sammons, P, Siraj-Blatchford, I., & Taggart, B. (2004). The effective provision of preschool education (EPPE) project: Final report. Nottingham: DfES Publications - The Institute of Education.

³ De overheid moet ouders ondersteunen om hun engagementen ten aanzien van hun kinderen maximaal te kunnen waarmaken. Beide ouders zijn de eerste verantwoordelijken voor de opvoeding en ontwikkeling van hun kind. De staat dient hen bij deze taak te ondersteunen. Deze bepalingen staan neergeschreven in het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind in artikel 18.

- Nood aan kwalitatieve kinderopvang die zijn deuren voor je opendoet;
- Nood aan contact met andere ouders en met andere kinderen;
- Nood aan zelf vorm kunnen geven aan hun leven;
- Nood om je weg te vinden in de maatschappij, om vertrouwen erin te hebben;
- Nood aan een plek in de samenleving, om erbij te horen;
- Nood aan positieve bevestiging, erkenning, ...;
- Nood aan kansen om taal te oefenen.

Doelgroep?

Een lokale KOALA richt zich tot alle kinderen en ouders in een maatschappelijk kwetsbare buurt. Van tijdens de zwangerschap tot en met de leeftijd van 3 jaar kunnen kinderen en hun ouders er terecht.

Een KOALA is ook buurt-gericht in de zin dat de werking ook van betekenis wil zijn voor de buurt en er het aanbod van basisvoorzieningen wil vergroten of toegankelijker maken.

Op Vlaams niveau (zie ook verder de beoogde impact en het veranderingspad) vormen de lokale KOALA's de doelgroep. Op dat niveau werkt men immers niet rechtstreeks met de kinderen en de gezinnen.

Partners?

Op lokaal niveau is het van belang dat KOALA gelinkt is aan een Huis van het Kind, dat via zijn aanbod preventieve gezinsondersteuning in contact komt met bijna alle pasgeborenen en hun gezinnen. De band met het Huis van het Kind is er ook om ervoor te zorgen dat gezinnen één aanspreekpunt hebben, en om lokale verbinding en geïntegreerd werken (= niet-gefragmenteerd werken) te stimuleren. Zoveel mogelijk lokale partners moeten samenwerken om zowel 'materiële' als 'immateriële' hulpbronnen aan te reiken.

Verder is de samenwerking tussen gezinsondersteuning (kind- en ouderactiviteiten) en kinderopvang cruciaal om gezinnen een breder en laagdrempelig aanbod van basisvoorzieningen te kunnen bieden. Die noodzaak/gelegenheid tot meer afstemming tussen gezinsondersteuning en kinderopvang is er ook op Vlaams niveau, binnen Kind en Gezin.

Samenvatting nodenanalyse – Welk maatschappelijk probleem willen de KOALA's aanpakken?

Niet elk kind (en zijn gezin) heeft een rijke omgeving die het de kansen geeft om zich ten volle te ontplooiën.

Beoogde impact en veranderingspad?

De lokale KOALA's zullen er dus naar streven om alle kinderen tijdens de eerste drie levensjaren in hun KOALA-buurt een rijke omgeving te bieden zodat ze zich ten volle kunnen ontplooiën.

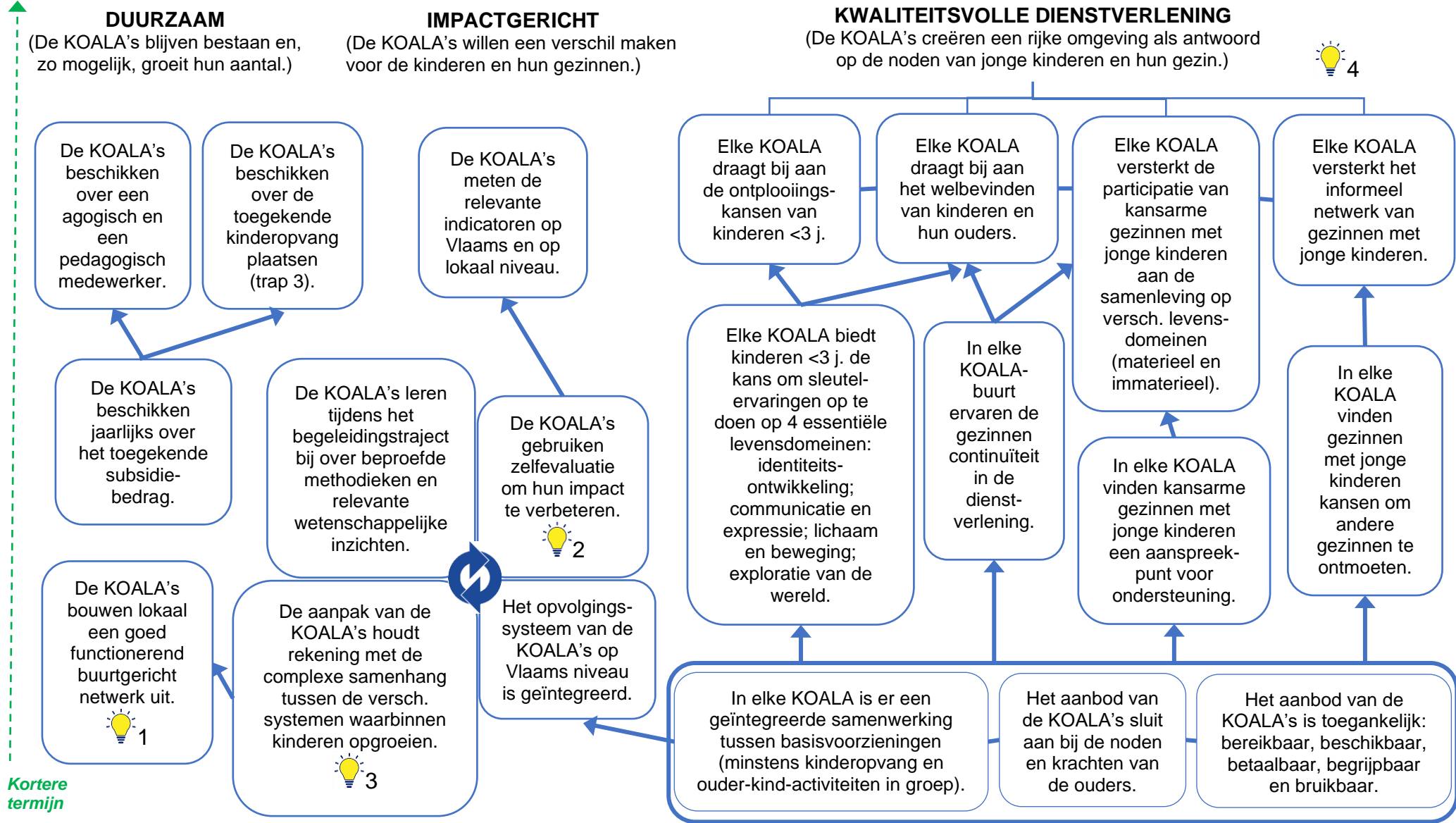
Op Vlaams niveau (Kind en Gezin) beoogt men op lange termijn (10 jaar) een duurzaam en kwaliteitsvol aanbod van KOALA-werkingen. De impact ligt dus op een ander niveau.

Ultiem doel: bijdragen aan lokale armoedebestrijding

Beoogde impact: Tegen 2028 zijn er minstens 18 kwaliteitsvolle KOALA-werkingen.

Langere termijn

Kortere termijn

Inspiratie om je KOALA duurzaam, impactgericht en kwaliteitsvol te maken:

1 Buurtgericht netwerk

Zie Referentiekader buurtgerichte netwerken (2018).

<http://www.expo.be/buurtgerichte-netwerken>

2 Zelfevaluatie

Zie het stappenplan voor zelfevaluatie – ‘Kleine kinderen, grote kansen. Samen evalueren voor meer impact in de strijd tegen kinderarmoede in de gezinsondersteuning en de kinderopvang’ (2018).

<https://www.kbs-frb.be/nl/Activities/Publications/2018/20180523NT1>

3 Rekening houden met de complexe samenhang tussen de verschillende systemen waarbinnen kinderen opgroeien

Visietekst ‘Een betere wereld voor jonge kinderen’ over waarom en hoe investeren in een rijke omgeving voor jonge kinderen (2014).

<https://www.kindengezin.be/img/visietekst-investeren-in-de-omgeving-van-jonge-kinderen.pdf>

en de bijhorende film:

<https://www.kindengezin.be/detoekomstisjong/watvoorafging/concepttekst/>

4 Lokaal samenwerken om een rijke omgeving te creëren als antwoord op de noden van jonge kinderen en hun gezin

Congrespublicatie ‘Jong in de buurt’ (2018).

<https://www.kindengezin.be/img/congrespublicatie-jong-in-de-buurt.pdf>

Interview met Frank Vandenbroucke over het belang van lokale samenwerking vanuit een rechtenbenadering ter bestrijding van sociale ongelijkheid (2016).

<https://www.youtube.com/watch?v=jiZ0Mn8vgDM>

Eindrapport ‘Jong en overal thuis’, van de conferentie ‘De toekomst is jong’ (2016).

<https://www.kindengezin.be/img/rapport-jong-overal-thuis.pdf>

Eindrapport ‘Jong en betrokken’, van de conferentie ‘De toekomst is jong’ (2016).

<https://www.kindengezin.be/img/eindrapport-jong-en-betrokken.pdf>

Pedagogisch raamwerk MemoQ (2014).

<https://www.kindengezin.be/kinderopvang/sector-babys-en-peuters/pedagogische-aanpak/memoq-pedagogische-raamwerk/>